

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gl. — polletno 1 gl.

List 2.

V Celovcu 20. februarja 1876.

Leto VIII.

Molitev domoljuba.

Mogočni Bog!

Ti migneš, novo solnce zablíšči;
Ti dihneš, zemlja se v prah zdrobi.

Oj slušaj naše prošnje glas,
Se milostivo ozri na nas!
Na nas, ki zvesti domovini,
V boji hočemo edini
Preliti za njo svojo kri;
Te mati naša, čast veli.
Pomagaj Bog!

Pomagaj Bog!

Sovražnik derzen sili v ljubi dom,
Pred njim je strah, trepet, za njim polom.

Pogum daj sercu, roki moč,
Da zapodimo vraga proč,
Da prosta zopet očetnjava
V sladkem miru sladko spava;
Užival da prihodnji rod,
Bo mirno naše kervi plod.
Podeli Bog!

V te upam Bog!

Če tudi pade bratov mojih sto,
Desnica moja meč sukala bo;
Sukala, prelivala kri,
Da domovino oprosti.
Za sveto reč naš meč bojuje,
Pravica moč mu podeljuje.
Pohlep vraga, nas dolžnost,
Sukati sili meč in ost.

Ti sodi Bog!

Radoljški.

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

2. V Dobičkovi kerčmi.

V Radgoni konec mesta stala je takrat nizka hišica pokrita s škodljem. Za hišo širil se je precej velik sadni vert in sredi verta je bila napravljena lopa, v katerej je bilo mnogo dolzih klopi in velika smrekova miza. Vse to

je naznanjalo, da se tu navadno po več ljudi zbira, bodi-si pri kosilu, ali kar že. — To je kerčma znanega Dobička, ki sluje pe vsem mestu, dà, še zunaj mesta daleč na okrog. Velik smrekov germ visi nad vratmi, ki kaže memogredočim, da se tù notri toči vince, in kdor bi tudi ne bil porajtal na to znamenje, bil bi lahko našel Dobičkovo kerčmo, saj je stal kerčmar celi božji dan na pragu s prekrizanima rokama ter prijazno kimaje vabil goste v hišo.

Drugi dan po onej dogodbi v vinogradu je bila nedelja. Pred mašo zbrala se je po navadi množica ljudi pred cerkvijo čakaje službe božje. Vsa njihna govornica pletla se je danes le o Ožbetu in njegovej česti, da bo postal grajski valpet. Previdni in pametni ljudje so mu privoščili to srečo ter rekli, da je fant sposoben za takovo službo in da jo tudi popolnoma zasluži, ker je bil vedno priden in ubogljiv, oni pa, ki bi bili sami radi pripravili na takovo stopinjo, zavidali so mu ta posel ter se ustili, da je Ožbe še premalo izveden v takih rečeh, da ne bo nič prida iz njega, in slednjič so sklenili, kakor je navada pri tacih obravnavah, da ga bo prej ali pozneje grajšček še iz službe spodil. —

Sedaj se približa po cesti sem proti cerkvi grajska družina in med njo bil je danes že tudi Ožbe. Vsakdo je moral priznati, da je to najzaljši fant v celi okolici. Bil je velike rasti, raven kot sveča in stopal je ponosno, a ne ošabno, kot bi ga bilo nekaj nosilo.

„Sedaj-le pride!“ čuje se naenkrat med mladino, in vse oči obernejo se proti onej strani, od koder so prihajali grajski. „Lénica, le poglej ga, čisto novo obleko ima, pa tako dobro se mu podá,“ šeptala je mlada deklina svojeje tovaršici. „Sedaj ne bo več zahajal v našo družbo,“ čulo se je zopet med fanti, „sedaj bo premogočen“.

Pa Ožbe se svojim verstnikom tudi danes prijazno približa in vsakteremu poda roko pozdravlja je je.

V zvoniku zaklenkajo zvonovi naznanjaje, da se bo pričela maša. Množica pred cerkvijo se naglo pozgubi skozi velika in stranska vrata. Pri odhodu pravi Ožbe fantom: „Danes vas povabim vse po kerščanskem nauku k Dobičku na kozarec vina; praznovali bomo mojo vstopnino v grajsko službo. Upam, da boste prišli.“ — Vsi mu radi obljubijo, potem pa se tudi mladenčji odpravijo v cerkev, kjer so se že oglasile pevke na koru.

Le nekdo se ni pridružil Ožbetu, da bi mu voščil srečo, kot drugi mladenčji, in tudi v cerkev ni šel. Sedel je za cerkvijo na odruščenem kamenu, ki se je zvalil z obzidja in sedaj na pol s travo obraščen služil zanikernim vaščanom za sedež, kedar se jim ni ljubilo iti v cerkev poslušat božjo besedo, temuč so se raji zunaj na solncu pekli ob hudi vročini in dremali. — Ta človek je bil Vid, sin Radgonskega kovača. Ni imel še dokaj čez dvajset let, razmeršeni, rudečkasti lasje viseli so mu neostriženi po tilniku in sencih, a upadlo, blede obličje je kazalo hude strasti, katerim je bil ta mladi človek že od zgodaj vdan. Svojemu staremu očetu je le malo pomagal pri rokodelstvu, najraje se je potepal krog in tratil čas po kerčmah in družih enakih malovrednih kotih. Fantje ga niso radi terpeli med seboj, ker mu niso dosti upali, zató

se tudi on ni pečal za nje, temuč je najraje sam zahajal kam, ali pa se družil sebi enakim pajdašem. Ker je bil kovač precej premožen mož in je tudi Vid zmiraj mnogo denarja imel, ki si ga je pridobil bodi-si po dobri ali slabi poti, zato so ga kerčmarji še najraje imeli ter se mu dobrikali, zlasti, ker so vedeli, da je stari kovač že slaboten in da bo nekdanj Videk lepe denarce podedoval. — Kdor bi bil tega človeka danes opazoval za cerkvijo, videl bi bil, kako mu je švigal serd iz oči in kako je večkrat zaškertal z zobmi; slednjič pa je vstal in polglasno zamermral: „temu jo še nakanim!“ Potlej pa je izginil za bližno mejo, koder je peljala pot proti Muri. Nad kom se je serdil in kaj mu je vzbujalo jezo, videli bomo pozneje. —

Popoldne po kerščanskem nauku bilo je na Dobičkovem vertu vse polno mladine. V lopi na mizi stala je majolka pri majolki, in kdor ni imel prostora v lopi, pripravil si je sedež pod bližnim drevesom zaterklaje tjekaj sodček ali pa kaki parungelj, in tako je vsakdo našel svoj prostorček, kjer se je mogel razveseljevati in biti v najožji dotiki s svojimi tovarši.

Kerčmar je bil danes jako nališpan, in neprenehoma je tekal zdaj v klet po vino, zdaj zopet v kuhinjo, kjer je mati kerčmarica z dekle pripravljala razna jedila v velikih loncih. Dobiček danes ni stal po svoji navadi na pragu s prekrižanima rokama čakaje gostov, imel je na vertu dosti opraviti. Domača hči Jerica vertila se je kot vertavka med gosti, zdaj tukaj poprašaje, če kaj manjka, zdaj zopet hiti na drugo stran, kjer so terkali fantje z majolkami klicaje vina. Povsod je bila naglo pri rokah, povsod naglo postregla, nikjer se dolgo ne mudí s praznimi pogovori.

Ta deklina je bila stara kacih osemnajst let; bila je vitke rasti in bledega obličja. Vedevsša, da je njen oče bogat mož, ki bo lahko obilo doto štel, kedar bo treba, zato je bila dekle zeló preširna in prav nerada se je kaj pečala s prostimi ljudmi. Ljudje je zatega del tudi niso čislali rekoč, da bo tako spačeno dekle, slaba gospodinja. Danes se je še posebno našopirila, da bi s svojim lišpom poniževala druga vaška dekleta, ki so prišle s svojimi stariši ali znanci tudi k tej veselici, ter niso imele tako lepe obleke.

Pod košato jablano bilo se je zbralo pet Ciganov z raznimi godbinimi napravami. Dobiček jih je menda nalašč za ta dan privabil, da bi tudi z godbo veselico poveličali. — Kmalo se je pričela godba, Cigani so jo rezali, da je bilo veselje. Mladina vedno rada vesela, zbere se v kolo in kmalo se prične raj po vsem vertu, stari očetje in matere pa so radovoljno sedeli pri mizi gledaje veseli mladi rod in spominjaje se blazih časov, ko so se tudi oni radi tako zabavali. — Vsa veselica se je veršila v lepem redu, kajti nikogar ni bilo med njimi, ki bi bil rogovilil in delal nemir. —

Noč se je storila in gostje so se bili že večidel pozgubili domu. Le grajski hlapci so se še šalili krog Ciganov pod jablano, ki so jim prerokovali srečo in kdo vé, kakove čire-čare še. Ožbe je sedel sam v lopi nekako otožen, na drugem koncu je pa spal cerkovnik Kozmek, katerega je bil vinski duh tako zmogel, da se je naslonil na mizo in zadremal.

Sedaj se približa Dobiček z majolko v roci. „Sedaj smo pa sami ostali,“ pravi prišed ter postavi majolko na mizo. „Tukaj-le sem prinesel še šentjanževca, natočil sem ga iz posebnega soda, prav dobro vince je, boš videl.

„E oče, tega bi si bili lahko prihranili,“ pravi Ožbe, kot bi se bil prebudil iz težkih sanj, „tema je že, treba bo domu“.

„Ovbe, pojdi no. Vsako leto prikažeš se komaj enkrat v moji kerčmi, pa še tedaj hočeš berž oditi. Naj bo tema, saj te menda ni strah domu, hlapce imaš pa tudi tukaj, da te spremijo. Pomenimo se še kaj, saj potlej pa zopet ne bomo tako berž skupaj.“ —

„Jaz pravim,“ nadaljuje potem kerčmar po kratkem molku, „da si jo ti dobro zadel. Z nobenim gospodarjem tukaj, vem, da ne menjaš. Tu se bo dalo kaj pridobiti, o nekterih letih si že lahko popolnoma na terdnih nogah. — Ker sva sedaj-le ravno sama, pa ti bom še eno zinil, ki mi je že dolgo časa na mari, pa ne smeš biti hud, če ti ne bo všeč.“ —

„Le kar povejte! zakaj bi bil hud?“ pravi Ožbe, ki je bil radoveden, kaj mu bode kerčmar povedal.

„Ti imaš sedaj terdno službo, v tacih okoliščinah pa je treba kacega človeka, ki skerbi za red pri hiši, ker pogovor pravi, da več oči več vidi, in eden sam ne more vsega tako oskerbljevati, kakor je treba, ako hoče, da gre gospodarstvo po sreči; — jaz menim namreč, ko bi se ti kmalo oženil.“

„Temu še ni sila,“ nasmeje se mladeneč, „čas je še, in premalo imam premoženja, ali prav za prav sedaj ga še nimam nič. Kar pa se skerbí tiče za moje potrebe, imam dobro ženo, staro Špelo. Ona skerbi za-me že petnajst let in vedno se mi je pri njej dobro godilo, upam, da bode tudi odslej za-me skerbela.“

„Je, — to je že nekaj, ali na ptuje ljudi se človek vendar ne more tako zanašati, kot na domače. Ljubi moj, žena pri hiši veliko pripomore, to ti rečem, veliko. Jaz to dobro čutim pri gospodarstvu. Dobra gospodinja vé vse prav obrniti in marsikaki bor prihraniti; ako pa je človek sam, gré pa vse bolj rakovo pot.“

Sedaj pride v lopo hči Jerica, bodi si po naključbi, ali na prejšino očetovo povelje, vzrok je pa vendar našla kmalo: začela je namreč pospravljati prazne posode po mizi.

„Jerica, vsedi se nekoliko sem,“ veli Dobiček, „črepinjam se nič ne mudi, bomo se nekaj važnega pomenili, kar se tebe tiče in tvoje prihodnje sreče. — Lej, tukaj je Ožbe, gotovo mi priterdiš, da je najzaljši in pridnejši fant v okolici. Ti ne boš mogla biti vedno pri hiši, čeravno te z materjo nerada pustiva, ker te potrebujeva. Leta naglo teko, in čem prej se spraviš v drug stan, tem boljši bo zate. Menim, da se ne boš branila, ako te dam Ožbetu za ženo. Boljšega moža ne moreš nikjer najti. Si zadovoljna?“

Dekle je nekako posiljeno zarudela pri teh očetovih besedah, a rekla ni nobene besede, kar je kerčmar berž dobro raztolmačil, da je hči zadovoljna. Ožbe pa se ni mogel smehu zderžati, videti, kako naglo Dobiček ženitev sklepa, toraj pravi šaljivo: „Oče, nikar se ne prenaqlite, hitrost ni nikdar pridna.

Saj mi še nič omenili niste o vašej hčeri, da ste jo meni namenili, pa naju že hočete poročiti.“

„Vem, da se nisi nadjal,“ pravi kerčmar zadovoljen, „da ti hočem dati lastno hčer za ženo. Veš, ljubi moj, to le storim, ker te imam že od nekdaj rad. Tebe in nobenega družega izvolil sem za svojega zéta, veš. Da pa ne boš mislil mar, da to delam le zarad tvoje sedanje službe, povem ti, da meni ni treba iskati bogatega zéta, ko bi na to prišlo, kajti moja hči ne pojde prazna od hiše, toliko že imam. Ne bode se ti je treba sramovati. Da bo pa dobra gospodinja, tega te lahko zagotovim. Z vso skerbjo sva jo izredila s staro, vse zná in vé, kar je treba gospodinji, zató, menim, da bo za te kot nalašč.“

Sedaj se priplazi tudi na pol zaspani cerkovnik Kozmek bliže, katerega je glasni kerčmarjev pogovor izbudil iz vinskega spanja. „Kaj spaka,“ pravi, „tu se menite o ženitvi, a meni nič ne poveste. Kjer je ženitev, mora biti tudi cerkovnik zraven, brez tega se nič ne opravi. Mar menite dati Jerico Ožbetu? Prav storite, oče, če to mislite. Tak parček bo, da bo veselje. Pri poroki ju bom jaz še posebej poškopil, da bo zveza bolj terdno držala, in vé, da Ožbe takrat ne bo tako skop, da ne bi spustil kacega srebernega ptiča v moj žep. In pa pijače bo tedaj pijače, čez mero, cerkovnik pa, kakor veste, je vedno žejen, ker zmeraj vpije in poje. Le glejte, Dobičkov oče, da za takrat najbolje vino prihranite. Kedaj pa bo poroka? Morda ju bodo že v nedeljo oklicali? potlej grem koj domu, da še necej gospodu fajmoštru naznamim.“

„Ovbe čenca,“ pravi kerčmar, „saj ne veš, o čem se menimo, pa že globuzdaš.“

„Mari se ne menite o ženitvi? Nekaj tacega sem slišal, ali pa se mi je morda sanjalo. Potlej ne vem, kakó je.“

„Mi se še-le menimo o tej reči, ti pa že hočeš poročevati.“

„No, o čemur se menite, v tem se boste tudi zmenili, in potlej je poroka gotova.“

„Če pa Ožbe noče.“

„Kaj, Ožbe noče? Saj menda vendar ni berlav, da bi tako ženico izpustil. Zgrabi, fante, srečo, zgrabi, nikoli več se ti ne bo ponujalo kaj tacega.“

„Ha, ha!“ nasmeje se sladko Dobiček, „to tudi jaz pravim. Ni vsak dan nedelja. Jaz Ožbetu dobro hočem, če se mu pa ne zdi prav, je pa tudi dobro, zétov se mi ne bo manjkalo, celo bogatih ne.“

„Oče, ne sodite prenašlo,“ pravi Ožbe potem, „jaz še nisem rekel niti da hočem, niti da nočem. Ali premisleka je povsod treba, in tudi jaz hočem prej preudariti kaj in kako.“ —

Sedaj so prihruli grajski hlapci in pretergali govorico. Eden Ciganov ukradel je bil hlapcu Luki mošnjo. Vse so preiskali in slednjič so jo našli pri Ciganu v opanjках. Od vseh strani so ga jeli bunkati, dokler se revežu ne posreči, da se jim izmuza ter uteče za svojimi tovarši.

„Fantje,“ pravi potem Ožbe, „čas je, da odrinemo domu, mi smo že poslednji gostje, še Cigani so jo prej pobrali.“

„Ker so morali, sicer bi jih bili koj seboj gnali in zaperli: v tisto ječo pod stolpom. Ti kavrani vse ukradejo, kar dobijo, kot srake,“ huduje se hlapec ter šteje svoj denar, če ni kaj ostalo v Ciganovih opanjkah.

Vsi skupaj se odpravijo sedaj proti domu. Kerčmar jih je spremil na cesto, ondi jim voščil lahko noč, potem pa se vernil v hišo ter skerbno zapahnil vežne duri, da ne bi se prikradel po noči kak tat v njegove hrame.

Veselo pevaje šli so grajski hlapci samotno pot proti gradu, kajti današnja veselica se jim je še vedno sukala po glavi, le Ožbe je stopal samši zadej tiho in zamišljeno. Kdo vé, če ni prevdarjal Dobičkovega sveta? — Ves čas je opazoval njegovo hčer Jerico. Dekle se mu je zdela ljubezniva, od druge strani pa zopet ošabna, gizdava in razvajena. Iz take osebe ne more biti nikdar pridna žena. In potem; bo li spoštovala staro ženo, ki ga je izredila? je mar ne bo pisano gledala, ali celo gerdo ravnala ž njo? Ne, tega bi on ne mogel terpeti, tega ne pripustiti. Tudi je nekoliko sprevidel, da Dobička mika le njegova sedanja služba, da prej ni bil nikdar tako prijazen ž njim. — Še dolgo po noči niso mu dale te misli pokoja, kajti kar je od ene strani odobril, moral je od druge zopet zavreči, in tako je sklepal svoja mnenja, dokler se ga ni polastil spanec, kar se je še le zgodilo proti jutru.

(Dalje prihodnjič.)

Napoleon I. na Ruskem.

(Spisal F. M. O.)

(Konec.)

Sovražnika se gledata iz oči v oči. Zdaj zdaj ima napočiti ura strašnega klanja. Samo vojake je treba še ohrabriti, ojačiti in vneti za kervavo početje. V ta namen da obesiti francoski cesar na svoj šotor podobo svojega sina, kot svojega bodočega naslednika. Kutuzov pa vse drugače stori! Reče duhovnom nositi med vojaki rešeno podobo svete Device Smolenske; pogled na njo naj bi vojake navdušil. — Rusov je tu bilo 120 tisoč mož, Francozov pa 130 tisoč. Vname se 7. septembra najkervavejši boj, odkar je bil iznajden strelni prah. Od prvega svitanja so se bili in klali noter do štirih popoldne z grozovito serditostjo na obeh straneh. Obležalo jih je na bojnem, mertvaškem polju vseh skup kakih 70 tisoč. Ponašati se z zmago nobeden ni mogel; Francoz je sicer ostal na bojišču, a Rus se je v najlepšem redu oddalil v Moskvo.

Rusi zapusté kervavo Borodinsko polje in pridejo v Moskvo. Pa tudi to mesto, kjer so nekdanj ruski „gosudarji“ (tako ruski narod kliče svoje cesarje ali carje) prebivali, niso hoteli braniti sovražnikom, ampak sklenili so, tudi to mesto Francozom prepustiti. Odidejo 7. septembra iz mesta, in jo krenejo na južno stran proti Kalugi. Ravno ta dan pa prihajajo Francozje v „sveto Moskvo.“

Napoleon je zelo želel že enkrat priti v serce rusko, v slavno Moskvo; zakaj tam je menil dobiti primernih stanovanj in potrebnega živeža. In zdaj

se mu je izpolnila ta gorka želja. Pride v mesto. Pa kako mu začne neka temna misel stiskati junaško srce! Nobeden mu ne pride naproti poklonit se; nobeden se mu ne prikaže, da bi mu to ali ono razkazal po mestu, bodi si že zanj ali za njegove ljudi. Vse je tiho, vse je mrtvo. Od 240 tisoč duš ostalo jih je v mestu le kakih 12 tisoč; vse drugo se je ognilo sovražniku. In pa ti, ki so ostali, so večidel zanikerna, beraška soderga, in pa tujei; temnih obrazov se ti ljudje plazijo po ulicah in nezaupno gledajo oborožene goste. Vse je zaperto; vsa vrata so pozaklenjena in zapahnjena, in okna so zagernjena. — Temno povsod, gluho povsod! — Kaj bo to, kaj bo to? — Take in enake misli so obhajale Francoze v tem zapuščenem mestu.

Vojaki se razkropé po mestu. Napoleon sam pa se naseli v gradu Kremlju, starodavnem sedežu ruskih carjev; v gradu, ki ponosno gleda čez veliko mesto, izmed kterega kviško kipí tristo zvonikov. Tu misli čakati, da bi Aleksander, videti slavno mesto v njegovih rokah, prišel mirú prosit.

Ko so Francoze prišli v mesto Moskvo, videli so dim dvigati se v temnovisih kolobarjih. Pa za to se ne zmenijo. Kmalo se prikaže rudeč petelin, ogenj, na tem ali onem poslopju, kmalo zopet na tretjem itd. Na več krajih že na vso moč gori; zadušljiv dim se po ulicah vali. Ko Napoleon vidi, da mu ogenj grozi pogoltniti ves up, zapové gasiti. Iščejo gasilnic, a ne najdejo jih: Rusi so jih seboj vzeli. Vse gašenje in branjenje je brez vspeha. Ogenj se širi in širi po mestu kakor viharno morje, in sto in sto hiš spremeni se v šibre in pepel. Ustavi se ogenj še le 20. septembra, ko je jelo močno deževati. V teh petih dneh je pogorelo devet desetink mesta. Ogenj pa ni po naključju nastal. Poglavar moskovski, Rostopšin, dal je nalašč zažgati po izpuščenih jetnikih; da bi tako vzel sovražniku zložno življenje, in mu pustil zatuhlo, prazno pogorišče. Napoleon je dal obesiti vsakega, kterega so našli, da je zažigal.

Napoleon premišljuje žalostno osodo v požganem mestu ter pričakuje poslanca od sovražnika, pa ga le ni, nazadnje pošlje sam poslanca k njemu za stran miru, pa ta nič ne opravi. Sedaj ne ve, pri čem je; vendar čaka in upa. Njegovi vojvodje, zlasti Poljak Poniatovski, ga živo nagovarjajo, da naj se verne domu, dokler je še čas; on pa v svoji termoglavosti le noče oditi. Lakota in mraz strašno redčita že tako redke verste vojakov njegovih. Naposled tudi on spozna, da je prazno vse njegovo upanje gledé mirú; tudi on spozna, da je zadnji čas odriniti iz pogorele Moskve in se domu verniti. Od cele vojske ostalo mu je še samo 140 tisoč mož. Bolnikov samih popusti v Moskvi kakih 12 tisoč.

Oberne se (17. okt.) na južno stran proti Kalugi. Na potu tje poprime pri Malem Jaroslavu Kutuzova (24. okt.); ta se mu pa po kratki bitki umakne. Na to se začno Francozi vračati.

Pa kakošna je bila ta vernitev! Koliko jih je na tem potu žalostno smert storilo! Ruski vojaki, Kozaki, ruski kmetje imajo dobro orožje. Poverh pa še lakota z vso močjo stiska umikajoče se Francoze. V Moskvi so nagrabili veliko zlata in srebra in vsakoršnih dragotin: radi bi pa vse to zamenjali za krajec tečnega kruha, za kos mesa. In kaj bi ne! čemu jim bo vse to, ako pa lakote

umró. Dà, še celo sami stran mečejo srebrenino in zlatnino, ki jih samo ovira v hoji in bežanju. Mraz je silno hud (18. stopinj). Kaj čuda tedaj, da ljudje in konji obnemagujejo; da na tisoče in tisoče ljudi lakote in mraza dušo zdihne in zmerzne; da na tisoče in tisoče konj cepne in obleži med mertvimi Francozi.

Tako žalosten pot ima ošabni Napoleon. Pride v Smolensk, kjer se je veršila ona kervava bitka. Pa le 40 tisoč mož pride ž njim; 30 tisoč jih je pa ostalo zadej. Ti se pomikajo za njim brez reda, brez orožja, vsi razcapani in v čudovite cunje zagaljeni; prav kakor mertvaške podobe so. Ko v Smolensku Napoleon nič ne dobi za borne svoje vojake, odrinejo naprej proti mestu „Krasnemu“ (Krasnoj).

V početku te vojske so Francozi iskali in stikali po sovražniku, to jim je bilo najhujše, da ga niso dobiti mogli, ker se jih je vedno ogibal in se jim umikal. Ali zdaj se je obrnilo ravno narobe. Zdaj se pa Francozje umikajo in bi najrajše nenadlegovani prišli čez meje; Rusi jih pa iščejo tu napasti, tam pristreči; tu zajeti, tam uničiti. Miloradovič, Wittgenstein, Čičakov in Kutuzov, ruski vojvodje — vedno sovražnika obletavajo s svojimi vojaki kakor komarji. Gonijo ga kakor volk čredo plašnih ovac. Oni niso lačni; mraz jih ne tare, pred njim jih branijo gorki kožuhi. Lehko ga tedaj tu prehitijo, tam nazaj pahnejo in razkropijo. Zlasti urni Kozaki na suhih konjičkih so mu vedno za petami.

Napoleon prispé do roke Berezine 25. novembra, tukaj da napraviti dva mosta; ubogi delalci so morali v merzli vodi stati do ramen, zima je imela 12 stopinj. Dva dni gredo Francozje čez mostova neprenehoma. Pa sovražnik je ob Berezini in jih napada. Vse hiti na mostova. Rusi sestrelijo en most 28. novembra. Vse se na to v divji, strašni gnječi zgerne in vsuje na drugi, celi most. Vozovi, konjiki in pešci — vse ob enem dere na most; kateri prej, ta prej: nobeden ne posluša več poveljnikov, vsak le za se skerbi. Ta vpije, drugi rohni, tretji stoče, četerti pada. Koliko jih je bilo tu zdruzganih, povoženih, pohojenih! Koliko jih je v taki gnječi porinjenih zvertoglavilo in padlo v merzle valove reke Berezine! — 29. novembra imajo še čez iti, pa Francozi sami ukončajo most, in 12 tisoč svojih rojakov pusté priti v roke sovražniku. — Berezina! to ime bo vedno s kervavimi čerkami zapisano v zgodovinskih buk-vah. Zakaj ob njej so se veršile strašne reči. Veliko jih je tu konec storilo za-detih od pušek, poturčanih od betov; veliko je tu bilo povoženih, veliko vtop-ljenih.

Verh tega je postal te dni mraz strašno hud; 28 stopinj je imel. Kolikor jih je čez reko prišlo, ti so hodili kakor strahovi po ruskih planjavah. Mraz je marsikterega zmožel, da je zaspal v snegu, ali pri ognju.

Ko Napoleon vidi, da je vse zgubljeno, da so njegove veličastne čete malo da ne do čistega uničene: odda Murat-u poveljništvo nad 12 tisoč mož, ki so mu ostali po nesrečnem prehodu čez Berezino, in hiti domu. V Varšavo se pripelje na kmečkih sanéh: tu je spregovoril resnične besede, ki so na njega samega letele: „Od veličastnega do smešnega je samo en korak!“ — Prav res! Prej

je na Rusko šel z vso mogočnostjo, z vsem veličastvom, obdan od neštevilnih kerdel: a zdaj gre iz Ruskega ves pobit, tiho, sam brez vojskinih trum!

Borni ostanek vede Murat domu; med mnogimi težavami in zaprekami, preganjani od urnih kozakov prispó do Niemena. Tu je bil konec te vojske. Od velike armade ostalo jo samo 400 pešcev in 600 konjikov. Res majhen ostanek! — V groznem požaru Moskve je zgorela Napoleonova sreča; in reka Berezina je s svojimi valovi oplaknila raz njega slabi kinč okrogle sreče.

Iz Varšave hiti Napoleon v Pariz, kamor 19. decembra dospé. Meni zbrati novo armado in jo spomladi popeljati na Rusko ter maščevati in znositi se nad Rusi. Pa med tem se zbirajo nad njim nove nevihte.

Evropa vidi iz vsega tega, da tisti, ki nad oblaki kraljuje, vedno modro gospodari, da ne pušča kakemu drevesu rasti v nebo; da ne pušča bogokletno ravnati in delati z rimskim papežem. In ona, dasiravno vsa poterta od mogočnih Francozov, obudi v sebi nado do svobode, up na Božjo pomoč, obudi v sebi ves pogum. Rusi in Avstrijani, Nemci in Lahi, Španci in Angleži: vsi primejo navdušeno za orožje in hité združeni maščevat se nad Napoleonom.

Napoleon nanagloma nagrabi precej vojakov in jih pelje v boj zoper Evropo, zoper združene evropejske oblasti. Boji se začnó. Včasih Francozje zmagajo, včasih zavezniki. Naposled jamejo Francozje slabeti, na več krajih, v več bitvah so nazaj verženi. Bliža se imenitna bitva pri Lipsku, ki je terpela tri dni. Pervi dan, 16. oktobra, so se hrabro bíli na obeh straneh, pa se ne eden, ne drugi ne more ponašati z zmago. 17. oktobra počivajo! nedelja je. In 19. zjutraj se na novo vname boj. Francozi so popolnoma potolčeni in pognani iz Lipska. Padlo jih je v teh dneh okoli kakih 130 tisoč. Premagani francoski cesar se umakne v svojo deželo.

Zavezniki v več delov razdeljeni mu sledijo za petami. Napoleon se kakor ranjen lev verže zdaj na eno sovražno kerdelo, zdaj na drugo, in ga nazaj verže. Pa vse mu nič ne pomaga. Razna raztresena kerdela se združijo in tako vkup hité naravnost v glavno francosko mesto, v Pariz. Pridejo tje. Mesto se kmalo uda in zavezniki gredó noter. Napoleon je 2. aprila leta 1814 veržen s sedeža cesarskega, in mora na majhen otok, Elba v pregnanstvo. Brat nesrečnega Ludevika, kralja francoskega, ki je bil od puntarjev ob glavo djan — je pa posajen na francoski prestolj.

Pariz zapusté zavezniki kmalo in odidejo na Dunaj. Tu se snide zbor evropejskih kraljev in cesarjev, da bi poravnali in razvozlati razne zamotane stvari. Pa pridejo si nekako navskriž. Prus in Rus tirjata, česar jim drugi nočejo privoliti. Napoleon na otoku zvé o tem razporu, misli iz njega kovati dobiček, zató zapusti otok 26. februarja in se napoti na Francosko. Pride v Pariz. Od zaveznikov postavljen kralj je pred njim zbežal. Skuša z vladarji na Dunaju zbranimi porazumeti se; pa ti se ne marajo, ampak zgrabijo na novo za orožje in hajdi nad njega. Napoleon ves v obupu nabere vojakov, da bi se branil. Vname se boj pri Ligny in Francozje zmagajo; ali pri Waterloo so do čistega otepeni 18. junija l. 1815. Moč francoska je preslaba. Zavezniki v drugič pridejo v Pariz. Premagani Napoleon beži k morju, vskočiti in zbežati misli v

Ameriko; pa Angleži ga vjamejo, odpeljan je kot jetnik na oddaljeni, pusti, odljudni otok šent-Helenski. Od vseh je tukaj zapuščen. Le nekaj zvestih prijateljev je pri njem. Žene in otroka ne sme imeti pri sebi. Nikamor ne more in ne sme. Umerje 5. maja 1821. leta. Pepel njegovega trupla je bil po njegovi želji pripeljan v Pariz, pa še le l. 1840.

Napoleon je bil nekdanj strašna šiba Evrope; svet se je tresel pod njegovimi nogami; kralje in cesarje je strahoval; dà še celo na papežovo posestvo in prostost položi svoje bogoskrunske roke: a zdaj je ravno ta Napoleon vjet! — pregnan! — ugnan! — Prej bi se bil rad polastil vsega sveta, in zdaj? zdaj mu je odmejen majhen prostorček na otoku šent-Helenskem.

Kralji, cesarji in drugi vladarji, med njimi tudi sv. oče papež, dobijo zopet v oblast, kar jim je bilo vzetega in vgrabljenega.

Tako so se končale dolge, kervave francoske vojske, ki so se izcimile iz francoske prekucije! Tako ste se teptana in gažena pravica in pa nedolžno prelita kri tolikih ljudi — zmaščevali nad silnim Napoleonom.

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

Breže.

Potniku, ki se hoče po železnici peljati iz Koroškega na zgornjo Štajersko, je zadnja postaja na Koroškem mestice: „Breže.“ Ko imaš že davno št. Vid za herbtom in si prejahal široko in bogato Grobniško polje, se začudiš, da te vasna in gorna imena še vedno opominjajo, da si še na nekdanj slovenskih tleh. Pod Brežami se stekate rečici: Motnica in Olša. Iz herbta visokega hriba prijazno v dolino gleda romarska cerkev v Svečah: v rudnikih pri Selcah še dandanes kopljejo železno rudo, kakor pred tisuč leti. In že samo ime Breže kaže, da je mesto naselbina nemška na zemlji slovenski; gotovo ima to ime od bregov ali hribov, h katerim se je pritisnila.

Namenjen na daljše potovanje se vstavim pri Brežah. Prijeten jesenski den me je vabil: Ostani tu vsaj do večera in oglej si starinsko zanimivo okolico Brežko. Kam se boš obrnil, ker v mesticu nimaš znancev? — Najpred v gostilnico, tako je veleval želodec. Nek blapec pred kolodvorom stoječ mi precej z obraza bere moje misli ter me zapelje v novo ustanovljeno gostilnico. V novih gostilnicah pa gotovo ne najdeš konservativne stranke, ker se v nove naprave najpopred vselajo ljudje z veter nastimi načeli. Tega popred nisem pomislil in kmalo sem na obrazih navzočih brai vprašaj: Bes te plentaj! kdo te je sèm prinesel v našo družčino?

Po jedi se jim precej spravim izpod nog in izpred oči. Iz gostilnice stopivši se zavem, da vendar nisem tukaj celo „peregrinus in Israel.“ Pred kavarno me sreča znanec in ta me pelje k drugemu in ta zopet k tretjemu. V pol uri sem sedel v krogu znancev in prijateljev.

Breže so starinsko mesto; ki je bilo svoje dni važno in imenitno na dve strani. Bilo je največe mesto Solnograškega posestva na Koroškem in torej pred vsem duhovno mesto, zraven pa je bilo še orožnica in branišče na meji proti Štajerskem, potem pa skladišče in teržišče ondotnih rudnikov in fužin. Leta 890 je vas „Breže“ v dar prejel nadškof Solnograški; 20. decembra 1029 se pa že imenuje „terg“ v neki listini cesarja Konrada II., ki je bil v lasti grofa Viljema, supruga zveličane Heme.

Ko rudarji Selški ubijejo oba sina Viljema in Hartvika in jej tudi mož umerje, izroči Hema vse svoje posestvo, kar ga je imela v jamah, solninah, gradovih in zemljiščih nadškofu Solnograškemu, naj bi se ustanovil škofijski sedež v kerški dolini. Škofijski sedež kerški se je ustanovil 6. maja 1071. Breže pa so ob istem času mesto postale in ostale v lasti nadškofa Solnograškega. 700 let je bilo mesto pod oblastjo duhovnih vladarjev in je imelo lepe pa tudi hude čase in dni. Solnograški nadškofje so imeli v Brežah svoje namestnike, kateri so se imenovali „vicedomi“ in so več sto let bivali v gradu Petrovem, ki iz visokega skalnega hriba ponosno gleda na mesto in okolico.

Leta 1131 postavi nadškof Solnograški kerškega škofa Hildebolta za vicedoma v Brežah, s tem se pa hudo zameri vojvodi koroškemu, Engelbertu, ki precej s svojo vojsko Breže napade in vzame, a Petrovega grada, kjer se je škof vtaboril, ni se mogel polastiti. Celo tri leta leži s svojo vojsko pred gradom in ker je imel časa obilo in so mu Brežani morali dajati na den po 300 delavev, dá sezidati gradiče na Jastrobji, na hribu sv. Virgilija in pri rudečem stolpu. Nadvojvoda Leopold I. Avstrijski pride obleženemu škofu na pomoč in se polasti treh gradičev, škof pa zvabi Engelbertovo vojsko ven iz mesta na plan in jo potolče. Od tega časa so še večkrat skušale sovražne čete svoje buče na terdih skalinah Petrovega grada.

Leta 1275 so se za mesto zopet hudo borili. Milota Zabiški, namestnik českega kralja Otokarja II. na Štajerskem pride z veliko armado pred mesto, ker je Solnograški nadškof Friderik II. stal na strani cesarja Rudolfa Habsburškega. Mesto sta branila dva junaka Bogomir Thonhauser in Hartvik Presniski, ki sta nabrala 6000 bojnikov. Milota ponuja meščanom oproščenje od tlake, toda zastonj. Zdaj začnejo oblegovalni stroji butati v mestno zidovje in ga porušijo za 500 stopinj daljave. Za zidovjem pa je bila globoka grapa z vodo napolnjena in za grajo so stali mestni strelici. Še le potem, ko oblegovalci porušijo vrata proti Neumarktu in se z njimi napolni grapa, planejo v mesto — toda še brezuspešno. Milota sam zgrabi bandero in jo zasadi na mestno zidovje, Brežani pa junaško zavernejo sovražne čete. Ko sta Presnik in Ungnad bila vjeta in je Brežanov bilo le 300, preneha kljanje in Česka vojska se polasti mesta, ter ga oropa in razdene. Po Otokarjevi smerti pride mesto zopet nazaj v roke pravih lastnikov.

V hudi stiski so bile Breže 200 let pozneje za cesarja Friderika IV. Leta 1478 pridervijo na Koroško divje turške čete in cesar, ki je mnogo zboroval, a malo opravil, ni mogel braniti svojih dežel. Tudi po Brežki okolici so divjali besni Turki, vterjenega mesta pa niso se lotili.

L. 1479 pripelje Ogre na Koroško. V svaji med cesarjem Friderikom IV. in kraljem Matjašem je stal Solnograški nadškof Bernard na strani Ogerskega kralja Matjaša, ker ga je cesar hotel spodriniti iz nadškofijskega sedeža, ktere ga je bil obljubil svojemu priveržencu Janezu Ostrogonskemu. Spomladi l. 1480 pride 500 ogerskih pešcev in nekoliko konjikov, kateri se mesta polastijo; po nadškofovem povelji se jim tudi grad izroči. Ker je pa prva posadka veliko terpela po kugi, dobi kmalo zdatne pomoči; Juri Halski pripelje zopet 800 pešcev in 400 konjikov, s katerimi je po vsej okolici velike zadrege napravljaval, ropal in požigal. Še le l. 1490 se Brežani Ogrov odkrižajo, ko je po smerti cesarja Friderika njegov čversti sin Maksimilijan Ogre nazaj zapodil na Ogersko. Ne le po vojski nego tudi po kugah, po lakoti in po ognji je mesto mnogo in mnogokrat terpelo. L. 1266 in 1267 je vsled slabih letin nastalo takšno pomanjkanje, da so ljudje pse in mačke jedli, nekteri celo od lakote poginili.

Na Št. Jernejevo l. 1309 je strašen požar vpepelil mesto, le cerkev sv. Jerneja se je otela; drugi velik požar zadene Breže l. 1340; l. 1455 pogori zopet 40 pohištev; leta 1461 ogenj pol mesta pokonča; malo let poznej t. j. l. 1493 požrešni plamen razdene veči del mesta. Tudi leta 1557, 1582, 1652, 1673, 1752, 1804, 1816 so v mestnih letnikih zaznamovane po silnih požarih.

V letih 1515 in 1618 je morila kuga po mestu in okolici.

Vendar ne mislite, da je mesto zavoljo nesreč, ktere so ga zadele, vedno le tugovalo; v tisoč letih se mnogokaj prigodi, bodi si žalostnega, a tudi mnogo veselega. Za nevihtami je zopet prisijalo solnce in meščani so se radovali v miru in bogateli s kupčijo in od potnikov. Skozi Breže je peljala glavna cesta iz zgornje Avstrije na Laško in Rim. Brežani so tujcem in potnikom točili vino in pivo koroško, pekli tudi kruh in mesovje in pri tem poslu gotovo na svoja trupla in žepe niso pozabili. Za romarje je bilo lepo poskerbljeno po špitalih, kateri so se ondi vstanovali.

Gospoda se je v prijaznem mesticu zbirala in skušala v orožji; tako l. 1217, ko se je v Brežah zbralo 600 vitezov in 10 vladik. Solnograški nadškofje so kaj radi stanovali na Petrovem gradu in se je ondi shajala duhovščina Solnograške vladikovine.

V Brežah so tudi denar kovali in Brežki denar je imel veljavo po Koroškem, Štajerskem, Friulskem in celo na Ogerskem, toda posebno na slovesu ni bil, ker so ga skoraj vsako leto prekovali in se ve da pri vsakem kovanji nekoliko slabeje izkovali.

Edini ostanki ali spominki nekdanje imenitnosti, kakor tudi od prestanih stisk so se ohranili v cerkvah in duhovnih poslopjih, nekoliko tudi v mestnem obzidji.

Breže so svoje dni slovele kot vterjeno merto; na zapadni strani so ga branili trije gradovi na treh hribih, na drugih treh straneh ga je obdajalo visoko obzidje, in pred obzidjem globoka, 8 seznjev široka struga s tekočo vodo. Vrata in izhodi mestni so bili zavarovani po močnih stolpih, od katerih se je do danes še ohranil stolp proti Oliši, se ve da ne več v prvi obliki in čverstosti.

Verh obzidja so prejšnje dni bili napeljani leseni podi ali hodi, po katerih so se razstavili branitelji mestni ter iz njih streljali na sovražne čete.

Izmed gradov najimenitniši, pa tudi najobširniši je Petrov grad, zidan na visoki skali na zapadni strani. Grad na skali je gotovo stal že pred letom 1000, nadškof Konrad I. ga vnovič in še močnejši vterdi l. 1131; Leonhard Hodiščan popravi grajsko zidovje še leta 1519, zato se kjerbodi še vidi vsekana „repica“, Hodiščanov gerb. Oū nekdanje lepote so ostale le razvaline. Popoldne 7. oktobra 1875 obkrožimo trije znanci v najmirnišem namenu Petrov grad in se mu bližamo od severozapadne strani. Sredi razvalin so se ohranile še poslopja, kjer ljudje za silo prebivajo; a prebivalci sedajni so na slabem glasu gledé tatvine in žandarmerija ima v tem gnjezdu največ opraviti. Ravno ko smo mi trije po stermem potu koračili proti gradu, se od druge strani prikaže oborožen žandar. Spremljevalca se pogledata in mi rečeta: „pa le zopet išče kakega tiča!“

Na južnoizhodni strani so še videti ostanki visokega stolpa, ki je bil zidan gotovo že v 12. stoletji in je najimenitniši del cele terdnjave. Na njem se še zdaj da razločiti 6 do 7 nadstropij ali razdelkov. Najspodnji so služili ječam in zalogam, v viših so pa imeli kapelo in nadškof ali njegov namestnik krasno stanovanje s ponosnim razgledom po bližnjih gorah in okolici. Drugih poslopij ne bom popisal; boljši je, da greš dragi čitatelj! sam jih pogledat; svest sem si, da se ne boš kesal, posebno ako ti je sreča tako mila, kakor meni, da ti solnce prijazno sije in te spremljajo ljubi znanci.

Nekoliko nižej od grada, na skalnatem planu jugoizhodne skalne panoge je cerkvice sv. Petra, ktera še sedajne dni služi za božjo službo in je zidana v romanskem slogu. V oltarju na evangelijski strani je podoba iz leta 1525, ktera se pripisuje slavnemu slikarju Albrehtu Durrerju in nam pred oči stavlja sv. družino t. j. Marijo z Jezusom na krilu in sv. Jožefa, spredaj pa sv. Ano in Marijo Kleofovo in Marijo Salome z možmi in otroci. Mladina se igra s sadjem, tudi nekoliko cvetlici, tičie in skledie s sadjem je slikar naslikal. Slika na levi strani pogledalcu kaže Marijino rojstvo. Marija leži v zibelki, sv. Ana v postelji, zraven stoji bednica za kopelj, ženica prinese Ani v skledici juhe; prav kakor je slikar morebiti v svoji hiši videl, tako je slikal, domišljije mu ni bilo treba.

V zgornjem delu oltarja se vidi še druga slika na lesu, ktera se mi zdi sestavljena iz dveh kosov: Caharija pozdravlja Marijo. Prej ko ne ste bili 2 sliki, katerih ena je kazala obiskovanje Elizabete po Mariji Devici. Sliki ste pa bili morebiti poškodovani in so potem iz dveh kosov napravili eno sliko.

V altarji na epistelski strani je slika na platnu kažeča 2 svetnika, morebiti sv. Thiemona, nadškofa Solnograškega in sv. Vitalija. Starinarja zanimivajo še tri kasule, hranjene v žagradu. Perva je iz bledorumene svile z vtkanimi granatnimi jabelki in ima na herbtišču Kristusa na križu; križ pa je všit iz bele svile v podobi drevesni, deblo pa nekoliko obočno in rogljato, h križevemu znožji vidiš mertvaško glavo. Druga kasula je iz rudeče svile z vtkanimi granatnimi jabelki. Tudi ta ima na herbtišču všitega Kristusa pri steburu, dva angelja stojita zraven njega, spodej pa 2 svetnika, kterima so spodni životni

deli prirezani. Od tretje kasule je le še križ starikast, v križu pa ima všito Devico Marijo z božjim detetom sredi dveh angeljev, spodej stojita aposteljna Peter in Pavl. Tudi ta kasula je spodej prirezana. Ženska, ki je nam razkazovala cerkvico in paramente, je djala, da so iz 14. stoletja; zvedenci pa terdijo, da so iz začetka 16. stoletja. In veste, kdo je ta ženska, ktera služi v cerkvici sv. Petra za „cicerona“? Slovenka je, rojena v Št. Lenarški fari v Zilski dolini, 40 let že prebiva v okolici Brežki in na stare dni je postala kastelanka. Poprašam jo, ali še zna slovenski, ona pa odgovori, zastopim še dobro, toda govorim pa ložej nemški. Vsako leto pa še obiše svoj dom na Slovenskem.

(Dalje prihodnjic.)

Dvoje popotnih v Afriki.

(Poleg hebrajskega izvirnika. Spisal Fr. Ru p.)

Naj priobčim sledečo povestico, ki je bila izvorno v hebrajskem jeziku pisana. Mislim, da bo marsikom vseč, ker kaže nektare posebnosti v mišljenji in pisanji tega vzhodnega ljudstva. Kaže pa tudi, da mu je vsako sredstvo po volji, da le dobiček prinese.

Nek človek izraelskega rodu je potoval po puščavi. Živež mu je pošel, in še daleč je bilo do kakega doma Adamovih otrok. Brez prenehanja zbadala in morila ga je lakota, pa ni imel ničesar, da svoj želodec vtješi. Že so začele pešati njegove moči, noga se mu šibi in oko se mu temni; takrat kliče v britkosti svoje duše:

„O večni! tvoje roke so stvarile to truplo, vse ude njegove si tako modro naredil, in bi zamogel me ukončati?“

„Pomisli, zarotim tebe, da si ti mene izobrazil kakor posodo iz ila, in ti bi mene spet v prah spremenil?“

„Zakaj sem se na svet rodil, čemu moje življenje ni ugasnilo, preden me je gledalo kako človeško oko?“

„Bil bi takrat kakor nerojen, in iz maternega krila bi me bili v grob podjali!“

Dokler popotnik tako javka, zagleda ne daleč pred seboj peščen rob ali reber, ki je molel iz puščave, kakor kopa snopov iz žitnega polja. Serce se mu je veselja povzdignilo, ko je ravno hotlo žalosti se utopiti. Za rebrom je zapazil studenec, ki je po ondotnih krajih zares zaželjeni prijatelj popotnih; zagledal je tudi popotnega Arabca, ki je ravno pri ognji pekel debelo pleče ovčjega mesa. Veselja navdan moli prišlec na glas:

„Hvaljen bodi Bog Abrahamovi, ki mu je rešil sina Izaka na gori Moria.“

„Hvaljen bodi Bog Izakovi, ki mu je varoval sina Jakoba pred jezo brata Ezava.“

„Hvaljen bodi Bog Jakobovi, ki je vodil naše starše iz Egipta v lepi naš Kanaan.“

„Hvaljen bodi Jehova, ki je rešil tudi mene, in varoval mene, in vodil moje korake sem do jedi in pijače.“

Ko sliši govor, oberne se Arabec ter si ogleda popotnika. Kratko sta si povedala, kam, odkod in kako? To ljudstvo nima navade, da mnogo govori; a svoj govor Arabec dvakrat premisli. „Včeraj si šel toraj memo mojega doma? Kako pa počuti se moja žena, moj sin in moj veljblod, mar dobro?“ — „Prav dobro se počutijo“, odgovori prišlec in sin puščave je bil utolažen. Sukal je raženj, dregal je ogenj, pa ni se več zunenil za lačnega popotnika, ki je stal pred njim. To med Arabci nenavadno obnašanje Izraelcu celó ni dopadlo. Ko se dolgo pomisli, začne spet govoriti, a njegov glas je bil bodeč, kakor pušice Moabskih sinov.

„Ako bi tvoj pes še živel, mislim, bi bil ravno tako star, kot ta-le, ki pred tvojima nogama počiva.“

Začuden oberne se Arabec naglo do tujca in reče: „Kaj ali je mar moj pes že mertev?“

„Mertev je“, pravi popotnik.

„Kako pa je zgodila se taka nesreča?“

„Preveč je žerl mesa tvojega veljbloda.“

„Veljblod toraj tudi ni več živ?“

„Taka je; škoda za-nj, še nisem videl lepše živali!“

„O moj veljblod, ki je poznal mene tako dobro, je mertev! Da je le slišal moj glas, ves je bil živ. Ko sem ga zasedel, po bliskovo sva premerila daljno puščavo. Bolj lahno kot gazela je tekel; bolj hitro kot noj je letel. Konja mi ni bilo mar, ko sem sedel na svojem veljblodu. Kako je poginil, povej!“

„Ko je nanagloma umerla tvoja žena, ki mu je živež dajala, potem se nikdo ni spomnil živali, da bi jej kerme in pijače podal.“

„Kaj, moja žena je mrtva? Družica mojega življenja, mati mojega sina je umerla? Povej, kaj je zadolžilo njeno smert?“

Umerla je žalosti za svojim sinom, ko je duh njegov se preselil k starim očakom, in ko so truplo njegovo zasuli v pesek.“

„Moj sin tudi mertev! Oh zdaj nimam več otroka; palica moje starosti se je zlomila. Kako je umerl?“

„Končal je življenje pod razvalinami tvoje hiše, ki je pogorela do tal; komaj se kraj pozna, kjer je stala.“

Tak udar na udar je Arabca tako užalil, da preterga svoje zgornje obleke pošiv, in kolikor leteti zamore, hiti proti domu. Do celega spečeno pleče je pustil na ognji everčeti. Na to je meril popotnik, in zategavolj si je izmislil omenjeno zvijačo. Ž njo je prisiljeno dobil, česar mu tujec prostovoljno podati ni hotel.

Družba sv. Mohora.

Dne 1. februarja zbrali so se odborniki, da bi v prvi letošnji seji v presojo poslanim rokopisom prisodili razpisana darila. Izmed povesti sta najbolje dopadli: „Skušnjava in skušnja“, spisal Jože Križman, kaplan pri sv. Ivanu v Terstu in „Terno“, poslal J. Ogrinec, profesor v Vin-

kovcih. Presojevalci so enoglasno obema prisodili darilo. Od spisov raznega, podučljivega zapopadka odlikovali so se zlasti tri, katere je odbor po enoglasnem nasvetu presojevalcev sprejel in obdaroval. So pa ti le: „Pravniške drobtine“, sestavil dr. Janko Serneč, odvetnik v Mariboru; „Irci“, zgodovinska razprava, spisal Anton Keržič, kaplan v Preddvoru in „Perva pomoč pri naglem zbolenji“, poslal dr. Jože Vošnjak, zdravnik v Ljubljani. Da si ravno ne obdarovana, vendar sprejeta sta bila še dva druga spisa, ki bosta „Koledar-ji“ prav primerna: „Žveplenke“ in životopis „Benjamin Franklina“. Pisateljima se bode dotična nagrada določila po natisu rokopisov. — V istej seji je tajnik poročal o nujnem predlogu, ki ga je odboru staval č. g. Miha Lendovšek dne 24. januarja s sledečim dopisom:

„Podpisani je zbral, uredil in za natis pripravil: „Slomšekove pesni“ — prekrasna knjiga za slovensko ljudstvo. Obsegale bi kacic 16 do 18 tiskanih pol v mali osmerki. Brez dvoma bi se najbolj spravile med svet, ko bi jih izdala družba sv. Mohora. Zato predlagam: Naj opusti družba sv. Mohora za leto 1876 izdavanje „Nebeške krone“, ali pa „Robinzon-a“ in naj rajše izda: Slomšekove pesni.“

Odbor si je v svesti, da bi zbirka Slomšekovih pesmij po družbi razširjena, ravno družbo slov. narodu še boljše prikupila; ker se ima ravno letos staviti trojin spominek slavnemu pokojniku, ponuja nasvet gosp. Lendovška družbi najprimernišo priložnost, da tudi ona po zbranih poezijah slov. spomin največjega svojega dobrotnika, ki jo je prvi ustanovil, in da po duševnem spomeniku skazuje svojo hvaležnost preblagemu rodoljubu, bi je za družbin razvitek neprenehoma in neutrujeno delal do zadnjega svojega zdihljeja. Žali Bog da času primeren predlog izpeljati odboru branijo zapreke, ki jih odstraniti ni mu moč. Gradivo družbenih knjig, ki so po odborovih sklepih udom že obljubljeni, je uredjeno in določeno, ne le za letos, ampak vsaj za tri leta v popred; ob enem so pogodbe z raznimi pisatelji, ki namenjene knjige spisujejo, tako dognane, da odbor brez velike škode od prejšnjih, veljavnih sklepov odstopiti nikakor ne more. Iz teh razlogov odborniki ponudbe gosp. Lendovška niso sprejeli. — Konečno poroča g. blagajnik, da sta se dva rodoljuba v oporoki spomnila družbe sv. Mohora. Slavni jugoslovanski domoljub Věkoslav Zadravec v Varaždinu je družbi volil 25 fl. in verli slovenski rojak Andrej Žle, umetni vertnar pri Mariji Devici v Polji, jej je daroval 50 gold. Bog plati blagima rodoljuboma! Naj bi je posnemalo še mnogo drugih!

☛ Ker drugi del molitvenika izide še le prihodnje leto, zato prosimo, da nam čč. gg. poverjeniki letos ne pošiljajo veznine, ampak samo navadne doneske.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji. Za provizorje gredó čč. gg.: Korman Fr., kapl. v Gutštajnu, v Mižice; Bezjak Pet., kapl. v Žabnicah, na Vrata; Krystyniak Andr., kapl. na Zgornji beli, v Zaberdice. — Č. g. Grasler Jož. je iz Zagorice prestavljen za kapl. v Zgornjebelo in na njegovo mesto pride č. g. Wernig Seb. za kaplana v Zagorico. — Umerla sta: č. g. Robert Jož.: duhoven v pokoji, iz Koroškega oddelka nekdanje Lavantinske škofije in dne 11. febr.: č. g. Kernjak Andr., kurat na Vratah, v pokoji. R. I. P.! — Do 10. marca ste razpisani fari: Kolbnica in Maletinje na zgornjem Koroškem.